

NOVĂȚEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul X, Numărul 114 ❖ Marți, 29 Noiembrie 2022 ❖ ISSN 2392 – 6961

ÎN PRAG DE MARE SĂRBĂTOARE

Istoria frământată a poporului român vine de departe, din străvechimea miilor de ani. Ea a fost scrisă pe câmpurile de luptă, stropită cu sângele străbunilor și bunilor noștri. Niciodată însă, ideea și speranța de unitate și independență nu i-a părăsit pe români. Tradiționala osmoză populară permanentă în jurul Arcului Carpat, sentimentul național nu a părăsit niciodată poporul român.

Viața poporului român își are rădăcinile adânc înfipte în pământul strămoșesc al Daciei de odinioară. Chiar dacă la începuturi am fost separați politicește, Istoria Românilor nu poate fi separată fiindcă în întreg teritoriul românesc se vorbea aceeași limbă, icoană vie a originii și aveam aceeași credință.

Istoria originii oricărui popor începe cu strămoșii din cele mai vechi timpuri și se continuă cu urmașii; în cazul nostru cu poporul român. Dumnezeu ne-a rânduit aici, în spațiul cuprins între Carpați, Dunăre și Marea Neagră, de o parte și de alta a Arcului Carpat, ce reprezintă în fapt inima neamului românesc. Ne-a dăruit o țară frumoasă și bogată, un popor despre care Herodot scria în Istoriile sale că daco-geții, strămoșii noștri, sunt „cei mai viteji și cei mai dreپți dintre traci”. Vitejia și dreptatea au rămas până în zilele noastre marile virtuți ale neamului românesc; ele nu au fost îngropate în mormântul trecutului, iar noi avem datoria să facem cunoscute generației de astăzi și celor viitoare marile virtuți ale poporului nostru. Între ele, desăvârșirea unității naționale, faptă istorică a întregii națiuni române.

Aducerea sub steagul românesc a provinciilor românești înstrăinate: Basarabia, Transilvania și Bucovina, a constituit dezideratul major al politicii românești. Actul de la 1 Decembrie 1918 a fost precedat de Declarația de la Oradea, din 29 septembrie 1918, prin care forțele politice românești din Transilvania au luat hotărârea de autodeterminare și separare politică de Ungaria, dată la care s-a stabilit și organizarea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918.

Adunarea Națională de la Alba Iulia, constituită din 1228 delegați și sprijinită de peste 100 000 de români veniți de pe întreg cuprinsul pământului transilvan și Banat, a adoptat Rezoluția prin care s-a consfințit Unirea Transilvaniei cu Patria-mamă, România, marcând în acest fel, finalul unui mare proces – desăvârșirea unității naționale a tuturor românilor, act recunoscut oficial de către Marile Puteri la Conferința de Pace de la Paris din 1919-1920, care a marcat și sfârșitul Primului Război Mondial. Unirea din 1 Decembrie 1918 a însemnat realizarea celui mai înalt ideal politic-național al poporului român, a încununat strălucit luptele de veacuri ale poporului român.

Pag. 2

Constantin DĂRVĂREANU

Ion FLOREA

ROMÂNIA, LA MULȚI ANI!

Suntem mulți ostași la număr

Neam de daci și de romani

Cântând umăr lângă umăr

ROMÂNIA, LA MULȚI ANI!

Să se-nalțe-n pașnic zbor

Pe sub soare, pe sub lună,

Înflorind în viitor

Ca o floare-ntr-o cunună.

Suntem mulți oșteni la număr

Neam de daci și de romani

Cântând umăr lângă umăr

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!

1 DECEMBRIE

ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI!

1 Decembrie este Ziua Națională a României și are o însemnătate specială pentru societatea românească, marcând unul dintre cele mai importante evenimente istorice. Din punct de vedere istoric, la 1 decembrie 1918, Adunarea Națională de la Alba Iulia, constituită din 1228 de delegați și susținută de peste 100000 de români veniți din toate colțurile Ardealului și Banatului, a adoptat o Rezoluție, prin care s-a consfințit unirea tuturor românilor din Transilvania, întreg Banatul (cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre), Crișana și Maramureș cu România.

Ziua de 1 decembrie 1918 încununează lupta românilor transilvăneni pentru Unitate Națională și marchează momentul creării României Mari, situându-se în continuarea precedentelor acțiuni unioniste ale fraților din Basarabia (27 martie 1918) și Bucovina (15/28 noiembrie 1918). Poporul român și elitele lui au știut atunci să valorifice admirabil conjunctura internațională creată în urma Primului Război Mondial și a destrămării imperiilor Ruso-Țarist și Austro-Ungar.

Așa cum sublinia și istoricul Florin Constantiniu, „Marea Unire din 1918 a fost și rămâne pagina cea mai sublimă a istoriei românești. Măreția ei stă în faptul că desăvârșirea unității naționale nu este opera a nici unui om politic, a nici unui guvern, a nici unui partid; este fapta istorică a întregii națiuni române. O necesitate istorică – națiunea trebuia să trăiască într-un stat național – s-a dovedit mai puternică decât orice guvern sau partid, culpabil de egoism sau incompetență, și, punând în mișcare națiunea, i-a dat acea forță uriașă, ca peste toate adversitățile să dea viață aspirației sale: Statul național!”. Citatul respectiv este foarte actual și esențial pentru întreaga națiune română în anul 2022.

La 1 decembrie nu sărbătorim doar unirea Transilvaniei cu România, această memorabilă zi reprezintă clipa finală a înfăptuirii marelui ideal al tuturor românilor, se aniversează deopotrivă revenirea în granițele istorice a românilor din Basarabia și Bucovina, împreună în rememorarea primei etape unificatoare, prin care Muntenia și Moldova au dat naștere statului român la 24 ianuarie 1859. Este ziua când fiecare suflare românească nealterată trebuie să-și manifeste recunoștința față de toți eroii cunoscuți și necunoscuți, care au contribuit pas cu pas la nașterea României întregite.

1 decembrie nu a fost singura zi națională. România a mai schimbat două astfel de sărbători în trecut.

Pag. 2

Prof. Alina Ramona ȚICU

Cu prilejul Zilei Naționale a României transmit tuturor novăcenilor cele mai călduroase felicitări și urări de sănătate, bunăstare, prosperitate și succes!

LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!
LA MULȚI ANI, DRAGI NOVĂCENI!

PRIMARUL ORAȘULUI NOVACI
Dr. ing. DUMITRU LEUȘTEAN

ÎN PRAG DE MARE SĂRBĂTOARE

Urmare din pag. 1

Iată cum a văzut scriitorul Al. Vlahuță împlinirea idealului de eliberare și unitate națională a românilor din Transilvania: „Acum catastrofa dramă s-a terminat ... a triumfat dreptatea ... Gândul mă duce spre cel mai înalt vârf al Carpaților noștri, îmi fac ochii roată și toate podoabele țării mele se dezvelesc într-o lumină de vis, toată mândra Doinei Țară din cătările Tisei până la –Marea cea Mare- iat-o acum întreagă”.

Conștiința originii comune, conștiința unității de neam și limbă, conștiința unității teritoriale au triumfat la 1 Decembrie 1918. Să cinstim și preamărim această zi cum se cuvine fiindcă este una dintre cele mai mărețe zile din istoria atât de zbuciumată a poporului român.

Astăzi, avem datoria să cinstim memoria înaintașilor care s-au străduit pentru ca noi, să trăim acum într-o țară liberă, România, Țara românilor, urmași ai daco-geților, oriunde s-ar afla ei. Este momentul în care, cu toții, avem datoria să gândim și să simțim faptul că facem parte din marea familie a neamului românesc, din păcate, vitregiile vremii, ținându-i încă departe de Patria-mamă pe mulți români de-ai noștri.

Ziua de 1 Decembrie 1918 a fost declarată după Evenimentele din Decembrie 1989, Ziua Națională a României, consființind odată în plus, importanța deosebită a actului istoric de la 1 Decembrie 1918, Unirea tuturor românilor într-un singur stat – România.

**LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!
LA MULȚI ANI, ROMÂNI DE PRETUTINDENI!**

CENTRU I.S.U ȘI PIAȚĂ AGROALIMENTARĂ MODERNĂ LA NOVACI

Primarul Orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, ne informează că săptămâna trecută s-a făcut predarea amplasamentului către firma de proiectare și execuție a lucrărilor pentru următoarele obiective:

- Modernizarea și dotarea pieței agroalimentare a Orașului Novaci, având ca termen pentru proiectare 3 luni și 10 luni pentru execuție;

- Construcția și dotarea Centrului I.S.U., Salvare și Jandarmerie pentru Orașul Novaci, având ca termen de

proiectare 3 luni și o perioadă de 12 luni pentru execuție.

Constantin DĂRVĂREANU

Ion FLOREA

ANIVERSARE

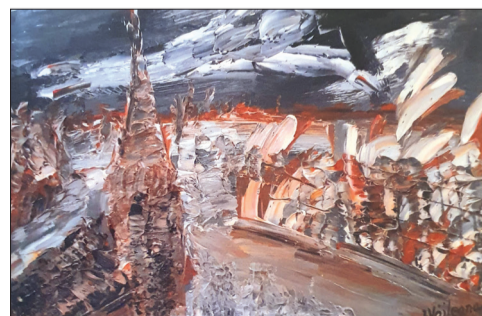
Ca-ntr-un copac
În mine poți să numeri
Vârstele-inele-
Raze cumpănind pe umeri
Și broderii de stele.
Zvâcnesc culorile toate
Sub vârsta minimă
Ca un arc curcubeu
Petrecut prin inimă
Și prelungit sub cer mereu
Și-n toate toamnele
Le-au fermecat cocorii,
De aceea, eu aștept
Cu nerăbdare zorii
Să-mi strâng iubita
Și Patria la piept.

COPILE

Copile, odorul părinților ești,
Iar Țării Mioriței nădejde și scut
Ascultă de bătrâni, muncește, fii cinstit
Și iubește Carpații sub care te-ai născut.
Învăță din vreme să iubești, să cânti
Pământul cu valorosu-i trecut.
Copile, nădejdea părinților ești,
Iar Țării Mioriței, la nevoie scut.

PE DRUMUL

Să privim printre bujori
Nu printre zăbrele,
Pe șindrila nopților
Să cadă stele, nu
Atomică cenușă.
Pe drumul care vine
Și se duce-n Mioriță
Să sune numai clopotele turmelor
Nu șenilele tancurilor.
Pe sub cerul Luceafărului
Eminescian să treacă rândunelele
Nu avioanele purtătoare
De bombe și mitraliere.
În trupul grăului să suie
Lumina gliiei
Nu sângele gliiei,
Nu sângele celor căzuți
Întru apărarea Gliiei.
Dă, Doamne, să fie precum dorim.
AMIN.

Sub acest semn vom învinge
Pictor, Ion VĂILEANU

...1 DECEMBRIE

Urmare din pag. 1

Între anii 1866-1947, 10 mai a fost considerată sărbătoarea și ziua națională a României, deoarece Prințul Carol de Hohenzollern-Sigmaringen a depus în ziua de 10 mai 1866 jurământul în fața adunării reprezentative a Principatelor Române Unite.

După abdicarea regelui Mihai I, la 30 decembrie 1947, a fost proclamată Republica Populară Română. Astfel, ziua de 23 august a fost adoptată drept ziua națională, sub numele oficial de ziua insurecției armate antifasciste și începutul revoluției populare în România, cu referire la întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste.

Prin legea nr. 10 din 31 iulie 1990,

ziua de 1 decembrie a fost adoptată ca zi națională și sărbătoare publică în România. Această prevedere a fost reluată de Constituția României din 1991, articolul 12, alineatul 2.

În ceea ce privește percepția pe care românii de astăzi o au despre Ziua Națională, fiecare generație își trăiește timpul ei și are proiectele ei de viitor, însă întotdeauna proiectele de viitor ale fiecărei generații, indiferent de timpul ei istoric, depind foarte mult de cadrul social, de oportunitățile care îi sunt oferite sau nu.

Ziua Națională va fi sărbătorită în întreaga țară prin parade și diverse evenimente artistice. La mulți ani, România! La mulți ani, români!

1 DECEMBRIE – ISTORIE ȘI ADEVĂR

Suntem în preajma unui mare eveniment din tumultuoasa istorie a românilor – 1 Decembrie, Ziua Națională a României, zi în care se împlinesc 104 ani de la Marea Unire din 1 Decembrie 1918. Marea Unire din 1918 a fost evenimentul care a trezit și mai mult sentimentul de patriotism în rândul Neamului românesc, constituindu-se România Mare, năzuință de veacuri a poporului român. În urmă cu 104 ani s-a împlinit cu prețul unor mari sacrificii România Mare, prin unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu Regatul României.

Publicația „Novăceanul”, consecventă scopurilor pentru care a fost înființată, între altele și de a scormoni în colbul zilelor din urmă, consideră că este bine să cunoaștem istoria poporului român, istoria adevărată și nu cea falsificată, așa cum ne-a tot fost prezentată în anii comunismului.

România Mare a fost împlinită prin proclamarea Unirii Transilvaniei cu România la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, hotărâtă de Marea Adunare Națională pe Câmpul lui Horea, unde, la 28 februarie 1785 au fost executați Horea și Cloșca, cunoscuți luptători pentru drepturile românilor ardeleni în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Din păcate, nedreptățile istoriei au făcut ca unele dintre teritoriile românești unite în 1918 să fie desprinse mai târziu din trupul țării, ajungându-se ca frații să fie separați de granițe și garduri de sârmă ghimpată. Iată de ce cred că pentru o mai bună cunoaștere a identității și demnității naționale, pentru ca Neamul românesc să dăinuie în istorie, trebuie să cunoaștem istoria adevărată a Țării.

Pactul Ribentrop-Molotov încheiat între Uniunea Sovietică și Germania nazistă, la 23 august 1939, a împărțit Europa în sfere de influență

între cele două puteri. În urma acordului cunoscut ca Pactul Hitler-Stalin, URSS a transmis un ultimatum țării noastre pe data de 28 iulie 1940, prin care cerea să cedeze Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, fiind nevoiți să renunțăm la o bună parte din teritoriul țării la 2 august 1940. După anexarea Bucovinei de Nord de către sovietici, am mai pierdut și o bucată din Maramureșul de Sud-Est.

În perioada 1941-1944, România a recucerit teritoriile ocupate de URSS, însă după terminarea războiului sovieticii le-au anexat din nou și le-au integrat în RSS Ucraineană, situație care se regăsește și în prezent și din care este greu de crezut că s-ar mai putea ieși. Și asta pentru că, intrarea României în NATO s-a făcut cu condiția ca țara noastră să nu mai ridice nicio pretenție asupra teritoriilor românești anexate de Uniunea Sovietică la Ucraina.

Aflându-ne în preajma Zilei de 1 Decembrie, Ziua Națională a României, este bine să cunoaștem aceste lucruri și să cultivăm identitatea națională prin promovarea adevărului, a culturii naționale, a credinței, a tradițiilor și simbolurilor românești.

De 1 Decembrie, să îndemnăm pe toți românii din provinciile istorice ale Țării să înalțe steagul triumfător al Neamului, pentru păstrarea identității și memoriei celor care s-au jertfit pentru înfăptuirea României Mari. Să dovedim că inima noastră bate românește și să credem în voința Reunirii teritoriilor istorice românești cu Țara. Să dovedim că avem încă vie în noi seva Neamului românesc și să acționăm pentru întărirea identității naționale.

**LA MULȚI ANI, ROMÂNIA!
LA MULȚI ANI, ROMÂNI
DE PRETUTINDENI!**

Constantin DĂRVĂREANU

LUCRĂRI DE AMENAJARE A RÂULUI GILORT

După cum ne informează Primarul Orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, sunt în curs de

desfășurare lucrări de amenajare a Râului Gilort pe tronsonul 1, lucrările desfășurându-se în mai multe puncte. Aceste lucrări sunt necesare pentru preîntâmpinarea unor evenimente neplăcute, cum au fost inundațiile din anii 2014 și 2022.

De asemenea, continuă lucrările din cadrul proiectului de reabilitare și modernizare alimentare cu apă și canalizare pe străzile Schela și Bercești.

Lucrările vor continua pe toate șantierele deschise pe raza Orașului Novaci pe toată perioada în care condițiile meteo vor fi favorabile.

Constantin DĂRVĂREANU

CRISTIAN GRECOIU

Însemnări de odinioară

PORTRETE COOPERATIVE – DUMITRU BREZULESCU

E înalt, cu pieptul oțelit ca voința lui; fruntea mare ca măreția faptelor sale și lină ca curățenia cinstei sale; ochii albaștri și cuprinzători, privirea fulgerătoare, iar în mersul lui sigur și apăsat vezi siguranța sa în lupta ce poartă

țărănilor dezmoșteniți, dar el a mers înainte.

Ca și Crist, când a venit cu o nouă lege pentru mântuirea neamului omenesc, a fost răsplătit Brezulescu. Dar el tot mai mult s-a avântat, a vorbit tare

și credința că în față-i nu este nimic imposibil. Seamănă și la făptură și în porniri cu Avram Iancu. După cum eroul revoluției din 1848 își adună moșii, îi convinge și-i pornește în avânt nebun pentru scuturarea lanțurilor de robie, tot așa și Brezulescu a adunat sătenii de sub poalele Parângului, din Novaci, le-a vorbit de starea lor nenorocită, i-a însuflețit și a stârnit cea mai salutară revoluție economică, lupta cea mai strălucită pe terenul cooperăției sătești.

Deci nu poți vorbi de Brezulescu fără să pomenești de banca populară „Gilortul”, cea mai mare cetate cooperativă de la sate, cu fonduri de peste 2 milioane lei. Brezulescu n-a fost amețit de izbânzile câștigate, el n-a fost ademenit de căile strălucite ce i se deschideau, ci a rămas încă între feciorii ogoarelor, de unde își are și obârșia. În lupta pentru ridicarea economică și culturală a sătenilor de sub Parâng, Brezulescu a suferit multe neajunsuri, a întâmpinat multe piedici din parte lipitorilor satelor, care storcea toată vloga și spulbera nădejdea de mai bine a

tot mai tare ca să audă și cei surzi, să audă și cei ce auziseră prea mult mulțime de fâgăduieli pentru mântuirea unei stări revoltătoare să audă bine, să se pătrundă, să se pocăiască și cămătarii cei nelegiuți.

Steagul revoluției economice a început să falfâie mai cu nădejde, buciumul primenirii sociale a răspicat văzduhurile, iar glasul mântuirii țărănimii a făcut minuni. Cămătarii au muțit de groază, au orbit în fața minunilor strălucitoare, mâinile li s-au muțit și au îngenunchat în fața băncii „Gilortul”, ca pocăitul în fața altarului. Și fiecare muntean de sub Parâng când pronunță „Gilortul” nu uită că zice Brezulescu.

El nu se culcă pe laurii izbânzilor sale, sufletul său mereu e frământat de noi planuri pentru ridicarea celor mulți, el într-una veghează ca sătenii să meargă tot pe drumul cel bun. Ce minune va mai aduce și ziua de mâine sub poalele Parângului, Brezulescu știe.

Drie

(„Șezătoarea Săteanului”, an XII, nr. 1-2, ianuarie-februarie 1910)

PROIECTUL „FII AVOCAT ÎN ȘCOALA TA” – CONTINUĂ LA LICEUL TEORETIC NOVACI ȘI ÎN ANUL ȘCOLAR 2022-2023

Pe data de 2 noiembrie s-a desfășurat conferința de lansare a proiectului „Fii avocat în școala ta!” pentru anul școlar 2022-2023. La Conferință au participat cele două cadre didactice care au coordonat activitățile proiectului la Liceul Teoretic Novaci în anul școlar 2021-2022, doamnele profesoare Tomescu Oana și Giugiulan Iulia, urmând ca pentru anul școlar în curs activitățile să fie coordonate de domniile profesori Firu Iuliana și Maricoiu Cosmin.

Astfel, Baroul Gorj și Inspectoratul Școlar Județean vor continua derularea proiectului în mai multe unități de învățământ din județ și în anul școlar 2022-2023.

21 de avocați voluntari din cadrul Baroului vor merge la Liceul Teoretic Novaci și în nouă licee din Târgu-Jiu (Colegiul Național Ecaterina Teodoroiu, Colegiul Național Tudor Vladimirescu, Colegiul Național Spiru Haret, Liceul de Arte Constantin Brâiloiu, Colegiul Economic Virgil Madgearu, Colegiul Tehnic Gheorghe Magheru, Liceul Teologic, Liceul Sportiv și Colegiul Tehnic nr. 2) pentru a discuta cu elevii despre bullying, infracțiuni ce vizează patrimoniul, de natură sexuală sau informatice, dar și pentru a le prezenta detalii despre meseriile juridice. Proiectul este unul de responsabilitate socială, prin care elevii vor fi încurajați să reflecteze și să își exprime opinia cu privire la probleme juridice din viața cotidiană.

Avocații au un rol esențial în promovarea statului de drept și a unei atitudini pozitive față de lege a generațiilor viitoare și pot inspira tinerii să devină cetățeni activi, să ia decizii responsabile din punct de vedere etic în viața lor de zi cu zi și să demonstreze empatie și respect pentru ceilalți membri ai societății. Instituțiile partenere au convingerea că dobândirea de către tineri a unor minime noțiuni de drept

contribuie în ansamblu la o societate democratică sănătoasă.

A explica situații de viață care îi preocupă, prin prisma normelor de drept, a consecințelor juridice, înseamnă a le da putere tinerilor să ia decizii informate în plan personal și profesional, precum și să acționeze într-o manieră angajată și pozitivă în societate.

Scopul proiectului Fii avocat în școala ta este de a sprijini tinerii pentru ca aceștia să poată reacționa adecvat la problemele generației lor. Educația juridică timpurie contribuie la sentimentul de apartenență la comunitatea și la cultura națională. Promovarea unei culturi primitoare pentru tineri presupune promovarea valorilor democratice ale societății. Aceste valori democratice – egalitatea, dreptatea, respectul pentru convingerile și opiniile celorlalți – sunt intrinsec legate de lege.

Fii avocat în școala ta este un proiect care își propune să provoace mintea tinerilor, să-i scoată din zona de confort pentru ca ei să-și pună întrebări. Ne dorim să le transmitem acestora faptul că libertăți fundamentale, născute din revoluții, cum este libertatea de expresie și de opinie, pot avea reversuri fatale. Ne bucurăm că instituția noastră este partener într-un astfel de proiect.

Prof. Alina Ramona ȚICU,
Director Liceul Teoretic Novaci

Obiceiuri vechi

DREPTUL DE PROTIMIS (PREFERINȚĂ)

Protimisul era un drept real de preferință, ce aparținea rudelor și vecinilor (megieșilor) unui vânzător de pământ.

În toate documentele vechi se menționează că vânzarea sau schimbul de pământ s-a făcut cu știrea rudelor și vecinilor.

Protimisul este un drept de proprietate și de rudenie de origine bizantină. Redau spre ilustrare două exemple:

„Adecă eu, Constantin Telereză, mahalaua Ghebani, care și mai jos mă voi iscăli, dat-am bun și adevărat zapisul meu la mâna lui Enache sin Constantin Gheban precum să se știe că de a mea bună voie și cu știrea tuturor rudelor mele și a moștenitorilor noștri, cât și a megieșilor mei e-am vândut stânjeni de moșie...”. (Document din 5 nov. 1838 din Hirîșești).

La 1830, 14 nov., Ion Stan Culea ot Novaci vinde Lupului Mazilu Novăceanu și soției sale Anița „25 stânjeni cu știrea a tot neamul și tuturor megieșilor”.

Prof. Gheorghe POPESCU

DE LA IPOTEZE LA ADEVĂR ISTORIC

Cine au fost primii oameni care au venit în aceste locuri, cum au luat naștere localitățile Novaci, Pociovaliștea, Sitești, Hirișești, Ghebani, Cernădia, rămâne totuși o enigmă.

Este foarte posibil ca în timpurile năvălirilor popoarelor străine peste teritoriul vechii Dacii, oamenii de la câmpie să se fi refugiat în munți, ori pe văile apelor, unde au găsit loc de așezământ, și văzând că nu mai sunt amenințați și prădați, au rămas aici, întemeind așezările de astăzi.

Dacă avem în vedere că primii locuitori ai Novaciului s-au așezat pentru prima oară la Moisești, la ieșirea Gilortului din munți, unde de altfel se mai vedeau până pe la jumătatea secolului al XX-lea urme (plantații de meri, peri, nuci, cireși seculari și resturi din casele, bordeiele de odinioară), este de crezut că aceștia ar fi venit de la câmpie, din calea năvălitorilor străini.

Chiar și în Plaiul Vermeghea, nume dat de năvălitorii unguri care făceau dese incursiuni în aceste locuri, unde primii locuitori ai Novaciului și-ar fi ridicat două cetăți de apărare. De altfel, N. Iorga spune că voievodul Litovoi Gorjanul, împreună cu frații săi, care ocupau o parte din teritoriul din sud de Carpați, au refuzat să mai plătească tribut coroanei ungare după moartea regelui Ștefan al V-lea al Ungariei (1272) și pe timpul cât urmașul său Ladislau al IV-lea era încă minor, ceea ce a dus la construirea unor fortificații de apărare.

Același lucru se poate spune și despre cei care s-ar fi stabilit pentru prima dată la Pociovaliștea, pe Culmea Prescuricea unde a existat o mănăstire sau în Plaiul Hirișeștilor, unde au întemeiat Schitul Custura, la poalele muntelui Rădeiu, ori la Sitești, La Bordeie, pe pârâul Bejenie sau pe Gilortelul de Răsărit, unde era Biserița sau Casa Popii din Gilortel, folosită ca loc de închinăciune în fuga localnicilor din calea deselor incursiuni ale turcilor de la Ada-Kaleh sau pe Valea Aninișului, la Huluba, unde a existat cimitirul de pe Dealul Țuțumei.

Locul de așezământ al acestor oameni a dat naștere unor „sate băjenite”, formate din oameni fugiți din calea năvălirii popoarelor migratoare, care, cu siguranță au fost primii „pământeni” ai acestor locuri. Este posibil ca unele sate

să fi luat denumirea după numele unora care s-ar fi refugiat aici, chiar Novac, Hirișescu, Gheban, Bălan. De altfel, potrivit informațiilor lăsate de Petre Stamatoiu, fost greșier la Judecătoria Novaci, localitatea Novaci ar fi fost întemeiată pe timpul lui Mircea cel Bătrân de frații: Novac, Hirișescu, Gheban și Bălan, care s-au refugiat aici cu vitele de pustiirea turcească de la Rovine (1394) și s-au așezat întâi în văgăunile munților, apoi când vremurile s-au mai limpezit au coborât întemeind satele care le poartă și astăzi numele.

Apoi, a intervenit fenomenul de migrație al românilor din Pianu, Rod, Cut, Poiana, Jina, Vinerea, Daia, Vințu, Șugag, din Mărginimea Sibiului, din alte sate din Alba, Hunedoara, având cauze multiple: lipsa hranei pentru animale, foamete, asuprire națională, colonizarea sașilor și acapararea pământurilor de către obștile săsești și transformarea românilor ardeleni în iobagi pe pământul strămoșesc, persecuțiile antiromânești de tot felul, inclusiv forțarea de a-i determina să se „lepede de ortodoxie” prin Diploma Leopoldină din 16 februarie 1699, stagiul militar îndelungat ca urmare a înființării unităților românești de grăniceri care să blocheze fuga românilor peste munți etc.

Pe timpul imperiului austro-ungar, emigrarea românilor din Transilvania peste Carpați în Țara Românească a luat proporții de masă. Sute de familii din acele teritorii românești au trecut munții stabilindu-se pe versanții sudici ai Carpaților unde au întemeiat sate cărora li s-a adăugat numele de „ungureni” spre a fi deosebiți de „băștinași”, cu numele de „pământeni”. Aceste sate au fost întemeiate, de regulă, în locuri apropiate de drumurile de transumanță și de munții în care-și pășteau de veacuri turmele de oi.

Cei care au trecut munții în aceste locuri și au rămas definitiv în ele, au găsit aici familii de localnici, pământeni, împreună dând naștere la satele Novaci-Străini și Novaci-Români.

Iată ce spunea un bătrân despre originea sa și a altor consăteni de-ai săi: „Suntem unii de obârșie de la Șugag și Loman din județul Alba, alții de la Livezeni pe Jii, alții de la Câmpa, Pietroșani, Lonea, dar cei mai mulți suntem de fel de la Poiana Sibiului sau din aretul ei: Jina, Rod, Rășinari. Ne tragem din satele de sub munții Sibiului, sămânță de mocani sau mărgineni cei mai mulți ardeleni, dinspre inima Ardealului mai puțin”

Au ajuns și stabilit aici și fiindcă novăcenii pământeni nu se îndeletniceau cu creșterea animalelor, având oi puține, munții rămânând, de regulă, goi. Și atunci, cei din Mărginimea Sibiului, vestiți crescători de oi s-au orientat spre munții noștri, căutând învoială la proprietarii lor, luându-i în suhat. Unii au venit doar vremelnice, alții s-au stabilit definitiv aici fiind nevoiți să-și părăsească satele de obârșie din motivele arătate mai sus. Și așa s-a ajuns ca cei veniți de peste munți să-și întemeieze satul lor, Novaci-Străini, altoit pe o veche așezare omenească.

Constantin DĂRVĂREANU

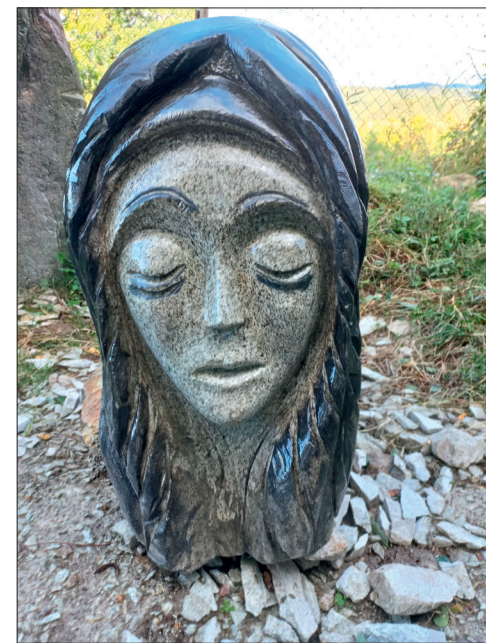
Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

SUFERINȚA

În viața omului suferința este strâns legată de simțuri. De aceea, cumpătarea era un fel de principiu al rațiunii cu simțurile. La noi, credința este dată de acordul dintre rațiune și simțuri, ce va umple întregul parcurs al vieții. Se pare că în copilărie este mai degrabă a trăsătură a sensibilității și după aceea, pe la 12 ani, începe rațiunea să ocupe un loc aparte.

Fiecare om are momente de bucurie și de suferință, la unii mai mult sau mai puțin, atât durerea cât și veselia. Toate religiile au avut în vedere ca suferința să predomină. Sfinții din icoane, după cum se poate observa, au dus o viață de post și rugăciuni, adică o *vita apostolica*. Dar la indieni, aceasta era o cale de a ajunge la Brahman, la conștiința cea mai înaltă, la o perfecțiune, la nimicirea oricărei simțiri și voințe. Respectiv, întreaga calitate a lucrurilor cu care venim în contact. Englezii găseau în India, la 1830, un yoghin, prin care școala aceasta trebuia să se termine în 25 de ani: yoghinul rămânea mereu sub un copac, dormea în picioare și cerea de la ceilalți hrană și apă cam 12 ani. Urma o a doua treaptă, care dura și ea tot atât, în care yoghinul stătea cu brațele deasupra capului și oamenii trebuiau să-l hrănească și să-i dea apă. În faza a treia, yoghinul trebuia să reziste cam 3 ore și $\frac{3}{4}$ în fața unui foc dispus în cele patru puncte cardinale, aproximativ la 3 metri. Englezii spuneau că au văzut cum din întregul corp al yoghinului ieșea sânge. Urma a patra încercare, când yoghinul era îngropat în picioare, punându-i-se deasupra cam 25 cm de pământ, și acesta trebuia, tot așa, să reziste 3 ore și $\frac{3}{4}$, până ce era scos afară. Tot englezii spuneau că din 300.000 de oameni, ieșeau 1 sau 2 yoghini supraviețuitori. De aceea, acestuia nu-i mai trebuia nimic din materialitatea lucrurilor.

În comparație cu Creștinismul, alte religii au fost mult mai dure. La toată lumea există fenomenul morții, căruia nu i se poate sustrage nimeni, și acesta este despre cel care pleacă spre o lume fără

Suferința

Sculptură în piatră - prof. univ. dr. Nicolae Vințanu

sfârșit. Ideea am avut-o de ani de zile, și de curând am realizat-o într-un bloc de piatră. Au fost la un moment 4 cioplitori în piatră, dar cea de-a patra, după cum se vede din fotografia de față, a fost singura care a rămas. Este imaginea suferinței, sub forma unei fete, pentru care totul se sfârșește văzând cu ochii. Celelalte trei pietre au avut crăpături care inițial nu se vedeau, însă apoi au devenit vizibile.

Suferința este o parte a vieții omului, când nu se realizează ce a dorit, și plutește în voia sorții. Astăzi, se pare că oamenii nu mai acordă așa de mare atenție suferinței. Dar vezi că în situații în care cineva a dispărut, trecând la lumea de dincolo, viața nu mai are niciun sens. Mulți oameni cred că bucuria va fi mereu veșnică, dar, de fapt, suferința pentru cei dragi va fi permanentă. Cu oamenii care m-au ajutat să-mi construiesc o conștiință, mă refer la bunica, mama, tata, sora mea Lenuța, unchiul meu Constantin etc., și profesorii mei care m-au ajutat să devin om, stau de vorbă numai în vis. Este un fel de imagine dintre lumea de aici și cea de dincolo. O astfel de suferință ne va apropia de cei care au fost cândva și de lumea de azi, așa cum o vedem. Au fost necesare 7-8 luni ca să realizez această imagine - pe care am numit-o *Suferință*.

Ion FLOREA

ÎNSERARE

Mestecenii - lumânări masive, foșnesc deasupra strungilor în care rumegă oile cu clopotele năclăite de bronzul lunii.

Bătrânul se așează pe lespede a sănului, șuieră din degete să se convingă dacă îi răspunde din vale, de la șipot, câinele cel mai credincios.

O clipă cetinile își încetează șușuitul și cornul pădurii își rostogolește vibrarea duioasă peste șoldul Parângului. Luna trece peste vârful său ca o mireasă pragul altarului. Moșului, care n-a mai trecut demult prin sat, i-e dor de-o traistă de pere galbene, de struguri negri, zemoși și aromați, de o pălărie de prune pietroase și cărnoase, de-un gât de țuică aromată și crâncenă care să-l fulgere în cerul gurii.

Adie vântul și moșneagul își pune drept căpătâi sub cap mâneca cojocului

și adoarme legănat de îngerii pădurii și zbrănguiala șipotelor de argint. Un buștean de carpen putred în care și-a făcut loc o iască scăpărată de un amnar, luminează bezna ca o medalie fermecată prinsă de glezna pădurii.

NOVACIUL DE ODINIOARĂ...

- articole și note publicate în săptămânalul interbelic „Gorjanul”-

Cristian GRECOIU

Mișcarea culturală în județ, Novaci: În 23 ale lunii trecute, în sala școlii primare din localitate a avut loc o mare serbare, sub auspiciile Căminului Cultural „Dumitru Brezulescu”, în cadrul muncii de război organizată de către tineretul intelectual secundar novăcean. După Imnul regal, s-a dezvoltat subiectul „Folosul muncii de război în vremile de azi” de către dl. Ioan D. Giugiulan, suinspector școlar. Au urmat corurile „Fetiță cu ochii verzi” și „Pe cărare sub un brad”, conduse de dl. Grig. D. Ștefănoiu, normalist. În partea a II-a s-au interpretat minunat „Nu mă însor”, comedie în 2 acte de D. Șerbescu-Lopătari și „Vă ordon treceți Prutul”, schiță dramatică într-un act de Ionescu-Morel. Elevii Dinescu, Ștefănoiu, Giugiulan, Ivan, Porumbel, Comănescu, Deaconescu, Tomescu și Roibu s-au întrecut pe ei înșiși în rolurile jucate. De asemenea domnișoarele Bocâi, Simionescu, Băran și Ivan. Piramidele executate su stârnit admirația selectului și numerosului public. După „Treceți batalioane Carpații” (cor), s-a rostit cuvântul de închidere de către preot V.I. Tomescu – Novaci, stăruindu-se asupra sensului celor două piese: una comedie, biciuind noile moravuri împrumutate de la străini, privind taina căsătoriei, ca luxul în port și stricarea limbii în vorbire și lenea, în spatele cărora rânjește sărăcia, suferința, moartea prea de timpurie a familiei de azi; alta, drama, îngemănând pentru de-a pururi ideea de credință cu cea de națiune secretul dănuirii neamului nostru peste veacuri, contra cotropitorilor de azi și de totdeauna. S-au adus mulțumiri membrilor căminului, pentru fericitul prilej de desfătare obștească, ca și celor de față pentru sprijinul dat, arătându-se că scopul serbării este pentru mărirea fondului de cumpărarea odoarelor sacre de la biserică în construcție din satul Novacii Români. Pe lângă rezultatul moral desăvârșit, de educație colectivă, religioasă națională, s-a recoltat și cea materială, în sumă totală de peste 16 000 lei.

(„Gorjanul”, an XIX, nr. 32-33 din 7-14 septembrie 1942, pag. 4)

Îndurerării părinți ai bunului nostru prieten eroul sublt. Badalea Petre, căzut pe câmpul de onoare, pentru salvarea Crucii lui Hristos din mâinile nelegiuite ale bestiiilor roșii, anunță parastasul de un an, care se va oficia sâmbătă, 26 septembrie 1942, orele 11, în comuna Pociovaliștea – Gorj, la monumentul ridicat întru amintirea acestui viteaz între viteji. Rudele, prietenii și toți bunii creștini din regiune sunt rugați să ia parte la această pioasă solemnitate.

(„Gorjanul”, an XIX, nr. 34-35 din 25 septembrie 1942, pag. 2)

Sfârșitul începutului: Oricărui început îi urmează și un sfârșit. Cu ochii sufletului spre sfârșitul cel bun, s-a așezat hrivov în temelia de isnoavă, acum 15 ani, modestei bisericuțe din satul Novacii-Români. Îngenunchiați, cu ființa involburată de duhul credinței celei

înalte, novăcenii însetau în clipa străpunsă de negura smirnei de cădelniță, de ctitorie nu numai de sat, ci și de lăcaș de închinăciune. Smerenia sufletelor se topise în lumina nespūsă a veșniciei, la dorința cea mare a praznicului ultimi: culegerea fructului bobului semănat atunci și întrupat în casă de rugă. Au trecut ani! S-au cheltuit energie, muncă, bani. Mulți din cei de ieri, au înaintat, cu acest smerit gând, către Domnul. Biserica a ieșit din pământ, a luat formă văzută și iat-o ajunsă dincolo de pictură, la procurarea odoarelor sfinte. Născută în ieslea sărăciei materiale, înfășată în scutecele obolului public, această bisericuță a fost încălzită de aburii credinței cea lucrătoare a donatorilor, încât la terminarea lucrărilor parțiale, au rămas întotdeauna bani în casă. Legănată pe aripile dragostei către Dumnezeu și aproapele și crescută în nădejdea unor zile mai bune. Iată că acele zile nu mai apar... Sfânta biserică parohială Hirișești, ctitoria nemuritorilor Ion Palada și Maria, Meltiadi Vlădoianu și Elisa, Dimitrie Brezulescu... nu mai poate îndeplini singură cele religioase ale fiilor ei duhovnicești și cere sfârșitul celei începute de novăceni. Întrucât neputințele îmbulzesc gândul bun, facem chemare către tăria credinței militorilor noștri, pentru a urni din loc greutatea de înzestrarea bisericii cu odoarele sacre. Primim cărți noi de ritual, veșminte și orice obiecte obiecte în natură, utile serviciului divin public și podoabei casei Domnului. Batem la ușa milostivirii tuturor novăcenilor, cel de acasă și cei duși pe meleaguri depărtate și îndrăznim a ne adresa, potrivit sfintei tradiții ortodoxe și tuturor evlavioșilor de pretutindena creștini, de a încuraja pe ostentorii lucrului bun, ca să-și vadă, cu un ceas mai devreme, apropiată veselia târnosirii sfârșitului început. Rămânând în așteptarea înțelegerii depline de ajutorință a tuturor, noi zăvobim din nou la desăvârșirea lucrului la care ne-am înjugat.

Preot V.I. Tomescu – Novaci („Gorjanul”, an XIX, nr. 34-35 din 25 septembrie 1942, pag. 5)

Preotul Constantin Stângă în numele enoriașilor parohiei Novaci, aduce vii mulțumiri d-lui avocat Nicu Pately din București pentru frumoasa faptă creștinească ce a făcut, dăruind bisericii „Sf. Ioan Botezătorul” 12 Minei și o Evanghelie, cizelată peste tot în argint de China. Dumnezeu să-i răsplătească frumosul gest creștinesc!

(„Gorjanul”, an XX, nr. 5-6 din 8-14 februarie 1943, pag. 5)

Sămânța este cuvântul: Din dumnezeiescul amvon al sfintei biserici, precum și de oriunde m-au purtat pașii lucrărilor pastorale, am căutat, cu timp și fără timp, să întorc din goana vieții, privirile ascultătorilor mei sufletești, spre grija cea mare: sfîntenia vieții pământești, prin mirul credinței strămoșești, pecetluită prin fapte de milă nepieritoare, în opere de binefacere. Amuțirea amvonului revarsă nedreptăți sociale în

MONUMENTE ISTORICE ALE ORAȘULUI NOVACI

Pr. SPILCĂ ION, Parohia Cernădia

Unul dintre cele mai importante monumente istorice al orașului Novaci este Biserica cu hramul „Sfinții Voievozi Mihail și Gavriil” din satul Schela-Vlădoi. Ea este situată în partea de răsărit a satului Vlădoi pe un pisc, fiind observabilă foarte ușor de la drumul principal.

Acest sfânt locaș de cult s-a construit în partea de nord a fostei comune Cernădia în anul 1850, iar printre ctitori s-ar fi numărat N. Ceaușescu și P. Enoiu. Nu știm dacă acesta este anul exact al construcției Bisericii, dar cert este faptul că și astăzi numele familiilor ctitorilor se regăsesc la oamenii ce locuiesc pe ulițele din zonă. La Biserica parohială cu hramul „Sf.M.Mc. Dimitrie Izvorătorul de Mir”, se găsește un document elaborat de Pr. Năpruiu Adrian, care atestă faptul că Biserica cu hramul „Sfinții Voievozi Mihail și Gavriil” ar fi fost ridicată chiar din anul 1834 de către familiile menționate mai sus, pe un loc ce a fost cumpărat, iar cel care a realizat pictura interioară, la data precizată în pisanie, adică noiembrie 1850, purta numele Marin Zugravul.

Pisania este scrisă cu litere slavone, traducerea ei o găsim în inventarul parohiei din 1 februarie 1972: „Această Sfântă și dumnezeiască Biserică ce se prăznuiește hramul „Sfinții Voievozi Mihail și Gavriil” și s-a zugrăvit precum se vede cu cheltuiala dumnealor, adică Nicolae Ceaușescu și Pătru Ceaușescu ctitorii, Enoiu împreună cu frații lui Nicolae și Dumitru, Dumitru Dungă logofătu, Constantin Bontescu și acest loc este cumpărat jumătate stânjeni 15, latul și lungul, de numiții ctitori, iar jumătate stânjeni 15 latul și lungul, precum și livada din Valea Podului din Podina; latul stânjeni 16 și lungime din hotarul Poienarilor până în deal și s-a dăruit de danie de Popa Ion cu finii precum și preoții ce au slujit. Eu

Dumitru am dăruit cureaua din Buciumi ce aveam de zestre. Această parte latul din Moșu Hirdescu și acest lungul din Jgheab până în Drumul mare. Și aceste toate după cărți s-au dăruit de danie Sfintei Biserici, Gheorghe Sân Ion Silvescu din Zorlești cu soția dumnealui Casandra, copiii Ioan, Rusanda au ajutat cu lei (bani). La acest locaș pentru veșnica pomenire cu contribuția leatului din data 1850, noiembrie 7. Marin Zugravul”.

Biserica a fost construită din lemn pe temelie din piatră și acoperită cu șită de către meșteri din sat, ale căror nume nu sunt precizate. Ea a fost ctitorită pe cheltuiala familiilor ctitorilor și a fost înzestrată cu pământ, care să fie folosit de către slujitorii (preoții) acestei biserici. În decursul vremii, bisericii i s-au făcut mai multe renovări, fără a se fi modificat proiectul inițial. În anul 1955 i s-a refăcut clopotnița, adăugându-se stâlpi de fier. În 1962 i-a fost înlocuită șita de pe acoperiș, iar în anul 1970 a fost electricată și acoperită cu tablă.

În anii 2005-2006 au avut loc mai multe intervenții de renovare și restaurare, fiind sfințită în data de 18 august 2007, de către I.P.S. Teofan Savu, Arhiepiscop al Craiovei și Mitropolit al Olteniei. La momentul sfințirii, preoți slujitori erau Spilcă Ion și Bălășoiu Marius Nicolae.

La această biserică se păstrează, datorită grijii locuitorilor acestui sat, precum și a personalului bisericesc, câteva cruci cu o vechime de un veac și jumătate, cu text chirilic, acest alfabet utilizându-se și pe plaiurile noastre până în jurul anului 1860.

Atât acest sfânt locaș, cât și Biserica cu hramul „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Măgura-Bercești, rămân monumente istorice de referință ale Parohiei Cernădia și ale orașului Novaci.

matca vieții omenești; căci dacă nu s-au învățat, cum va face binele pe care nu-l cunosc? În starea aceasta se află și satul Novaci-Români: fără lăcaș de închinăciune. Biserica, în construcție, e ajunsă la împodobirea cu odoarele sacre: obiecte, veșminte, obiecte de ritual. Se cer sume mari de bani pentru procurarea lor. Numai cu bunii enoriași ai satului – puțini din cauza mobilizărilor – glasul nostru răsună în pustiu. Dar minune! Sămânța rugii sfinte a căzut pe pământul mănos al sufletelor de dincolo de staulul încredințării noastre duhovnicești ... și a dat rod însutit. Banca Populară „Gilortul” din localitate ne-a venit în ajutor cu 100 000 lei, peste suma de 100 000 lei, adunată din daniile enoriașilor la hramuri de biserici, arenzi de munți, serbări culturale, donații de la enoriașii novăceni, etc. Din aceste sume s-au cumpărat: o parte din odoarele sacre, s-au completat un rând cărți ritual, noi, legate în piele, mai având un excedent în

cassă de 8000 lei. Perdelele de pânză, la cele 11 ferestre, s-au donat de enoriașii din sat. De asemenea s-au mai primit donațiuni de la familia I.D. Botușescu – București, 1 sfânt potir; doamnele Susana și Elisa Mirițeanu – București, 1 tavă anafură; doamna Sm. Gr. Bălănescu – Tg. Jiu, 1 pânză mătasă la iconostas; doamna Ioana Gh. Paraschivescu – București, 1 masă pânză la Sf. Prestol. Comitetul de construcție mulțumește cu recunoștință tuturor binefăcătorilor pentru dragostea ce poartă față de casa Domnului; iar rugăciunea Sf. Biserici este ca rodul sămânței duhovnicești să le îmbălsămeze îndelungata viață cu parfumul fericirii de aci și cetățenia împărăției cea de-a pururi însoțită a Cerurilor. Biserica mai are lipsă de veșminte preotești, botezătoare, 2 sfeșnice împărătești, 1 clopot, 1 candelabru... Lucrarea continuă!

Preot V.I. Tomescu - Novaci („Gorjanul”, an XX, nr. 9 din 9 martie 1943, pag. 1)

CE S-A ALES DE NOI

Românii au suportat privațiuni din cale afară față de alte popoare. Pe aici au fost romanii, care ne-au luat tezaurul de la daci, au vândut cam 800.000 mii dintre ai noștri, dintre care multe femei. La un moment dat se spunea că daci era sinonim cu slavi, iar acum se crede că noi ne tragem din romani. Pe aici au venit turcii după vreo 1300 de ani, care au stat 500 de ani. Apoi au venit rușii, și mai recent „europenii”. Dar parcă din toate câte au fost, acum țara este cel mai mult în primejdie.

Războiul din zilele noastre dintre ruși și ucrainenii ne-a lăsat țara fără petrol, gaz și mult mai multe, pe care noi nu le mai putem stăpâni. Bogățiile au fost vândute la străini, ca în cazul petrolului, pe vremea aceea, în 2004, pentru echivalentul a circa 150 de vile cu vreo 5 camere. Acum se spune că țara noastră împreună cu UE și SUA țin cu ucrainenii. Până în prezent nu știm dacă de la noi a plecat spre Ucraina armament sau muniție, nu ni s-a spus așa ceva. Am aflat că Danemarca trimis vreo 20 de tancuri sau că americanii, nemții, englezii, francezii etc., au trimis armament de ultimul tip. Știm că pentru Republica Moldova trimitem gaze, energie electrică și multe altele, dar nu știm în ce cantitate. Cert este că acum trăim în case în care nu prea este căldură, că ni se spune că va fi un fel de *blackout*

de curent și că la toate produsele prețul la raft a crescut de 2-3 ori.

Am văzut zilele trecute într-un magazin că brânza de oi a ajuns 100 de lei/kg. La rândul lor au luat-o razna toate prețurile, de la unt, ulei etc., pâinea a ajuns 8-10 lei/kg. Nici iaurt nu prea mai poți mânca pentru că nu demult era 2-3 lei 250 g, iar acum a ajuns 8 lei. Dar cel mai mult a crescut prețul la gaze, curent electric, benzină, motorină, lemne de foc. În ceea ce privește lemnele de foc, comercianții au găsit fel de fel de metode de a-i păcăli pe cumpărători în ceea ce privește „aranjarea” acestora pentru a părea că formează un metru cub, pentru care cer 700 lei, când de fapt, să se constate că este mult sub acesta capacitate.

În ceea ce privește cartofii, un aliment de bază pentru români, la fel și uleiul, prețul lor aproape că s-a triplat raportat la anul 2019. Varza în prezent este între 3-4 lei/kg, față de 1,00 leu/kg, iar roșiile 10 lei/kg față de 5,00 maximum în 2019. Pe oamenii care țin postul Crăciunului mâncarea poate să îi coste și 900 lei pe lună. Dacă luăm în calcul și restul obligațiilor de plată lunare (telefon, întreținere, gaze, curent, apă, canal, gunoi etc.), dimpreună cu cele anuale (taxe și impozite), venitul lunar pentru un trai la limita decenței, ar fi de 4000 de lei de persoană.

Am vorbit cu o familie de pe Valea Gilortului care pleca în Occident. Aceasta mi-a spus că nu are loc de muncă aici și că pleacă „afară”. Acolo se vor duce în construcții, pentru că occidentalii își construiesc case, dar și în agricultură. La noi se putea face o industrie locală, de meșteșuguri, de produse tradiționale gen: covoare, cusături, blide de lut, linguri de lemn etc., or ai noștri aduc din Polonia astfel de produse, după cum aduc mere, textile, iar din Moldova struguri, ca să nu mai vorbim de produsele aduse din China. Marea problemă de fapt este cea a banilor. Așa se face că cei care împrumută bani, pretind să li se înapoieze de 3-4 ori suma împrumutată. Astfel am ajuns ca banii să înlocuiască totul, dincolo de calitățile umane.

Afară vântul bate din toate părțile. În casă este frig, ceea ce nici pe vremea „Împușcatului” nu s-a pomenit. Frigul se întetește, lunile decembrie și ianuarie, după cum arată prognoza, vor fi cu 8-10 grade sub zero. S-a zis că nu mai cumpără gaz la ruși, în timp ce la noi Mintia, ce funcționa pe cărbune, este oprită, iar Rovinari se va opri în 2023. Mă gândeam să îmi fac un bordei la albine, la 50 km de București, unde am lemne, oricum nu am curent, mă culc cu găinile și mă scol cu ele, și să stau acolo până la primăvară. Dar ce fac cu „ai

mei”? Spre sfârșitul lui februarie și începutul lui martie, se pare că va veni primăvara.

Peste vreo lună se vor împlini 33 de ani de la Revoluția din Decembrie. În toți acești ani occidentalii au pus mâna pe o mare parte din subsolul țării, iar statele arabe au cumpărat mare parte din solul agricol al țării. Mai sunt niște cifre: în jur de 4,5 milioane salariați trebuie „să țină” cam tot atâția pensionari. Atunci, în 1989, s-a spus că țării îi va fi bine, dar nu a fost să fie așa. Cu toată „înțelepciunea Occidentului”, țara noastră a rămas fără industrie, încât dacă te duci la magazin iei cuie din Turcia sau China, și tot așa pentru majoritatea produselor de care ai nevoie. De exemplu, de curând am primit cadou fular și căciulă fabricate în Turcia, precum și mănuși fabricate în China. Și toate acestea în vreme ce râpele noastre sunt pline cu lână, pe care ciobanii noștri o aruncă.

Deocamdată asta este starea lucrurilor în țara noastră. Probabil că va trece ceva timp pentru ca cei care ne conduc să își da seama de ceea ce se întâmplă în țară. Unii spun că marile puteri se războiesc între ele pentru a produce arme, iar omul sărac va deveni și mai sărac.

Ion C. Duță

DURERI DE ȚARA MEA

Țara mea e un poem sublim
Și ne iubește mai mult decât noi o iubim,
Țara mea e basm, e fecioară
Cu ochii de-azur, mijloc de trestioară,
Părul – lanuri de grâu, săni – merele de aur
Modelați de tatăl, Sfântul, Cerescul Faur.
Obrăjorii – struguri, sprâncene – pădurile de brad,
Lacrimi – boabele de rouă ce peste cetină cad,
Coapsele – munții ce străjuiesc pe zare,
Priviri galeșe, calde ca primele raze de soare.
E privită în lume cum noi n-o gândim,

Cum lunecă pe Dunăre în pas de ape, lin,
Înelită în horbote de cer albastru peste umeri
Cu stele sfinte presărate atât să nu la numeri
Și-atâtea bogății sub apele adânci
Și câte și mai câte averi ce atrag furii,
Venind târâș pe coate din fundurile lumii.

Toți prinții lumii ar vrea-o de mireasă,
Prințisorii de pe lume ar vrea în ea o casă
Cu acoperiș de stele, cu scări de crisolit
Cum este numa-n ceruri un colț de răsărit.
Câți n-ar asculta murmur de izvoarăș pe stâncă,
Odihnă pe covor de bujori în frunzăriș de luncă,
S-audă o doină de dor ce plânge din caval,
Să stea-n amurgul serii cu turmele pe deal,
Să-ngâne și ei vântul cum vântul îi îngână
Când trece sfios spre sălcii la mal de apă lină.

Dar, Țara mea, ești la răscruci de ere
Și-noți în lacrimi, icnind de grea durere

Și terfelită aspru în mrejele minciunii,
Vândută pe taraba nesigură a lumii.
Din tine se rup ciopăți, cât pot fi ele rupte
Cărate cu cotiga, cu tancul ori ce-ar putea mai fi
Pe drum de deznădejde al negrelor stafii.
Se strămbă geografia, se calcă pe hotare,
Se scuipe în derădere pe legi din Carul Mare,
Se ia oricând, orice, oricum cu anasână
Atât cât se cuprinde, nimic să nu rămână.

Copiii mei, dragi copii ai Țării,
Ați plecat din țară, lăsând-o disperării,
Cu părinți, cu bunici, cu casele din deal,
Cu doinele de suflet, cu jelet de caval,
Cu ce e mai sublim pe luncă și pe vale,
Cu turme de pe creste, cu nopțile regale,
Momiți de paradigme de pe hotare sumbre
Să vă schimbați, cu timpul, în cioturi și în umbre
Să poată ei ajunge stăpâni pe harta țării,
Iar voi slujbași de curte, copii muți ai durerii.

Treziți-vă, copii, nimic nu e mai sfânt
Ca brazda casei voastre, dreptunghiul de pământ,
Unde-odihnesc părinții, bunicii și străbunii,
Unde puteți fi și voi oameni în geografia lumii.
Veniți cu hotărâre în țară, acasă, iar la voi
Că de mai stați străini, veți deveni strigoi
Schilozi în suflete, în inimi și-n puteri,
Simțind că sunteți nimeni, copii de nicăieri.

CUVÂNT – CHEIE

- Nu parcurgem un drum, ci îl batem.
- Când nu suntem siguri, ne bate un gând.
- Inimile noastre nu pompează, ci bat !
- Urare de bine: „Bată-te norocul să te bată!”.
- Când pleacă cineva îi urezi: „Cale bătută !”
- Un dans tradițional din Moldova este „Bătuta”.
- Laptele nu-i fermentat, ci bătut.
- Noi nu ciocănim, ci batem la ușă.
- Și vântul bate pe afară.
- Ghinionistul este bătut de soartă.
- Spre sporirea credibilității spunem “să ne bată Dumnezeu !”.
- Când vorbesc degeaba îmi bat gura.
- Când încheiem o afacere, batem palma.
- Ceva deosebit bate la ochi !
- Dacă vrei să nu pierzi ocazia, bate fierul cât e cald !
- Fasolea poate fi și fasole bătută !
- Cand o problemă e rezolvată, nu ne mai batem capul !
- Când aplaudăm, batem din palme!
- Când vorbim mult și fără rost, batem apa-n piuă !
- Când cineva nu înțelege ce-i spui, bați șaua să priceapă iapa !
- Daca spui prostii, bați câmpii !

Inchei aici, să nu vă mai bat și eu la cap...

Ambasador VALERIU TUDOR
(fratele Doamnei Prof.
Lucia Silvia Podeanu)

DEPOPULAREA ROMÂNIEI – REALITATE CRUNTĂ A ACESTOR TIMPURI

Am mai scris în „Novăceanul” despre plecarea românilor prin lume, pe tărâmurile dătătoare de speranțe. Îmi dau și eu cu părerea ca mulți alții din această țară, desigur, fără pretenția de a fi auzit de cine trebuie. De fapt, nici nu mai este posibil în condițiile în care după Evenimentele din Decembrie 1989 economia țării a fost distrusă.

În luna iulie am fost într-o călătorie în Maramureș și Țara Oașului. Ceea ce am constatat prin acele meleaguri, pe

care trăiesc cei mulți în comparație cu alții care trăiesc în desfrâu, care pleacă din când în când și ei afară, nu la muncă, ci la plimbare.

Văzând satele din Maramureș, pe cele din vestita Țară a Oașului, Certeze, Bixad, Târșolt, Cămărzana, am rămas impresionat de ceea ce s-a construit în acele locuri. Casele de odată, acoperite cu paie, nu le mai găsești nici ca obiecte de muzeu. În acele locuri au apărut construcții impresionante,

care le cunoscusem bine în urmă cu mulți ani, m-am determinat să scriu aceste rânduri.

Se știe că maramureșenii, oșenii, au fost și sunt oameni harnici. Este cunoscut faptul că pe timpul comunismului, în exploatarea forestieră din Novaci lucrau foarte mulți maramureșeni. Veneau aici, la Novaci, trăiau în niște cabane forestiere, departe de casă, se aprovizionau de la fostul magazin SAM, munceau pe rupe și câștigau bine. Când își luau leafa dădeau câte o fugă pe acasă să le ducă cele necesare traiului celor rămași acasă.

Cum după Decembrie 1989 economia țării a fost vândută la fier vechi (avem exemplul nostru cu fostul UFET Novaci, fabrica de cherestea, atelierul de binale), oamenii au început să-și caute de lucru pentru asigurarea mijloacelor de trai pentru ei și familiile lor. Cum încet, încet, granițele au fost deschise, în general, oamenii au luat drumul Occidentului. Așa s-a întâmplat și cu cei din zona Maramureș-Oaș, ca și cu cei de pe la noi, mai ales cu tineretul în lipsa locurilor de muncă din țară.

Văzând atâtea sate depopulate, m-am tot întrebat: de ce pleacă românii din țară? De bine? În niciun caz. Sărăcia îi face pe români să plece din țară. Se pare că suntem țara cu cel mai mare procent de cetățeni care trăiesc în afara granițelor.

Pleacă părinții lăsându-și copiii în grija bunicilor, pleacă mamele să îngrijească bătrânii și copiii altora. Pleacă absolvenții de liceu să studieze în renumite universități din lume. Pleacă specialiștii pentru salarii mai mari. Pur și simplu exportăm oameni, sate întregi din România fiind lovite de depopulare.

Am văzut în Maramureș sate depopulate aproape complet. Ici, colea câte un bătrân care să vegheze gospodăriile părăsite.

Asistăm la fenomene sociale complexe. Acolo unde părinții au plecat prin lume, lăsând copiii în grija bunicilor, copiii se simt abandonați, deși părinții au plecat pentru ca atunci când vor fi mari, copiii să aibă cele necesare bunăstării la care tot visăm.

Fenomenul migrației este foarte complex. Ține de lipsa locurilor de muncă, de lipsa banilor necesari unui trai decent, de lipsa posibilităților financiare pentru ridicarea unor gospodării corespunzătoare timpului în care trăim, de problemele grave din sistemul de sănătate, corupție, sărăcia în

doadă a faptului că maramureșenii, ca și oșenii și-au păstrat faima de oameni harnici. Din păcate, construcțiile ridicate după modele occidentale sunt goale. Vin destul de rar în satele lor, uneori la marile sărbători ale neamului românesc, Crăciun și Sf. Paști, dar mai ales prin august când vin cei mai mulți în concedii, autoritățile administrative locale îngrijindu-se să le ofere posibilități de petrecere plăcută a vacanțelor. Și tot de regulă, după asemenea vizite, căci nu le pot numi altfel, pleacă din nou și nu știu când vor mai veni iară. Acasă rămân bătrânii și nu știu dacă vor mai avea posibilitatea să-i vadă din nou pe cei care pleacă cu lacrimi în ochi departe de casă, de țara în care au văzut pentru prima dată lumina zilei.

Guvernării noastre, parlamentarii, ar trebui să se gândească la ce trebuie făcut pentru cei care încă nu au plecat, să-i convingă să nu plece, să găsească soluțiile necesare pentru a-i convinge pe românii din Diaspora să se înapoieze în România, să-și caute rostul aici unde s-au născut și crescut și nu în altă lume. Pentru asta e nevoie de locuri de muncă, de găsirea de soluții pentru investiții economice, fiindcă nu toată lumea poate lucra în sistemul bugetar sau în marketuri în care se vând tot felul de produse străine, roșii de la turci și italieni, usturoi din China, mere de prin Turcia și Italia, în timp ce agricultura noastră se prăbușește din lipsă de forță de muncă, terenuri părăsite, pline de mărăcinișuri. Oamenii nu dispun de posibilități financiare pentru cumpărarea de mașini și utilaje agricole moderne, se chinuie cu utilaje de care nu știu cum să se scape străinilor. Criza prin care trece satul românesc duce la plecarea multor români. Avem o țară cu pământ bogat, dar cu țărani săraci, cu terenuri agricole părăsite, cu puține mijloace de a-l lucra eficient și de a valorifica recoltele obținute. Marketurile sunt pline de produse ale străinilor, în timp ce țărani noștri tremură prin piețe agro-alimentare. Iată cum țărani român trăiește suferința dezrădăcinării și a înstrăinării, lucrând pentru dezvoltarea altor țări și nu pentru propria patrie.

I-aș mai îndemna pe cei care citesc aceste rânduri, să asculte tulburătorul cântec al Irinei Loghin, „Doamne, fă cum poți...”

Constantin DĂRVĂREANU

Lucia Silvia PODEANU

SATE PUSTII

Nu mai cântă nici o frunză,

Nu mai mișcă nici un ram.

Într-un sat de pe costișă

Casele nu-și au alean.

Le-au plecat stăpâni departe,

Peste țări și peste mări.

Doar o babă-i în tot satul,

Stăpână peste dureri.

Și se duce fără gânduri

Din ogradă în ogradă.

Și-ar dori măcar o dată

Satul plin din nou să-l vadă.

Dar doar câinii și viței

Se țin droaie după ea

Și nu are cum să strige!

N-o aude nimenea.

„Arde-i-ar focul pe domnii

Care-au dat așa porunci

Să rămână toată casa

Fără oameni, fără prunci!”

Și într-un târziu în noapte

Când se culcă în sfârșit:

„Sănătoși adu-ni-i, Doamne!”

Baba se roagă șoptit.

Ion FLOREA

TĂIETORUL DE LEMNE

S-a spart un nor. Plouă, plouă torențial. Sub brazi, ca sub niște streășini de biserici, cerbii își rumegă plictiseala. Aburi gălbui, cețuri cenușii se-nalță din căldările glaciare. Printr-o spărtură de nori, un obraz de lună zâmbește către munți și se bălăcește în ape. Retina ochilor tremură, lovită de ramurile paltinilor. Pe-un drum de nesomn bătătorit de turme, poetul adună melci de sub lespezile de cremeni, cameleoni și călămâzdre simpatice mângâind cu palmele izvorul care izbește cu vuitu-n rădăcinile fagilor. Sărcerul de paltin înălțat în fața colibei de tânărul sterpar, adună-n creștet fulgerele țării și le trimite în sânul pământului roșcat. În semiîntunericul furtunii strălucește parcă ar fi uns cu fosfor. Și fulgerele se succed, unul după altul, peisajul devenind rectiliniu. Auster, un mesteacăn se apleacă liric peste iezer. Far alb pentru navigația rapidă a păstrăvilor.

Tăietorul de lemne, hamal al miezului de noapte, cărând în spate saci cu zâmbete de lună și drobi de stele, adoarme cu mâna sub cap în liniștea cabanei visând, ce?

O fată frumoasă, frumoasă, ca primăvara, bogată ca toamna și bună ca pâinea coaptă în țest iarna când vântul bubuie la geamuri.

FLUIERUL CIOBANULUI

Prin august anul acesta, am fost pe Vârful Lespezilor și am ascultat un cioban bătrân cântând la fluier. Era o doină pe care o mai auzisem; fiecare om își cânta prin ce trecuse. Se pare că doina a fost mai întâi cântată la fluier și oamenii de la munte s-au regăsit singuri și neputincioși în raport cu legile naturii. De fapt, noi toți avem un fel de doină, ca un ceva sfânt la care ne trimitem mereu.

Hașdeu spune că românii în Evul Mediu s-au numit valah, adică cioban. Aceasta ne duce cu gândul spre anul 5000 î.H., când oamenii au fost ciobani, și că Vechea Europă era prin țara noastră. Așa că în această zonă pe vremuri străvechi au fost tot ciobani care au încercat să domesticească niște proto-oi, mult mai târziu s-a descoperit că 85% din hrana pe care o mâncau oamenii era din carne de oi, capre și bovine. Așa că în Evul Mediu, Țările Române erau un fel de putere în care se producea carne.

Revenind la fluierul ciobanului, acesta era cel care scotea tot felul de sunete. Îmi aduc aminte că la o clacă de curățat porumbul, pe când eram copil, vărul nostru, Constantin, ne-a delectat cu fluierul său pe care îl avea din ciobănie. Apoi a cântat trei doine, pe care nu le-am putut uita și mereu îmi amintesc de ele. Au fost, desigur și Mărunta, Învărtita, Șchioapa, Hora de Mână etc.

Omul a dialogat prin cântec cu forțele naturii, văzute și chiar nevăzute, la propriul destin. Dacă îl ascuți pe cel care cântă din fluier, înțelegi de ce oile îl fac pe acesta stăpân. Sunetul fluierului dă un fel de

pace tuturor, încât chiar și dușmanii oilor, lupii, se pare că au înțeles aceasta. Era un fel de libertate primară, prin care oamenii își trăia împreună cu

ceilalți. Omenirea de azi nu prea mai este legată de natură, dar totuși, Natura și Dumnezeu îi fac să se regăsească pe sine. Tot pe vremea copilăriei am ascultat ani la rând un cioban care era pe plaiul celălalt, paralel cu Plăiețul. Era Mitică Roman care umbla cam cu 100 de oi și în fiecare dimineață trezea tot satul în cântece. Într-o zi nu s-a mai auzit cântecul fluierului. Mitică Roman s-a însurat și a plecat în alt sat.

Oamenii vechi au creat două categorii în ceea ce privește sunetele fluierului: unele lente, circulare și altele rapide, spiralice. În cântecele lor, erau legate

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

două persoane, un bărbat și o femeie, alteori patru sau chiar șase. O întreagă comunitate participa la petreceri, se prindea în joc, așa că fiecare își urma drumul pe cărarea vieții, de la copil la tânăr și mai încolo spre coborârea ritmului, ceea ce este cu neputință de evitat. De aceea doina era un fel de urcare a timpului în care se trăia, iar coborârea cel mai adesea se făcea singur și neputincios.

Am încercat și eu să cânt câteva cântece la fluier, dar nu am învățat decât vreo 3-4. Am aflat în timpul anilor de studii că un cioban de prin Mohoru știa cam 114 sârbe, pe care i le cântase Regelui când a venit în munții noștri la începutul Secolului al XX-lea. Acum oamenii nu mai cântă la fluier, deși doina este în fiecare om. Noua generație nu prea mai are ca reper pe moșii și strămoșii noștri. Lumea a intrat într-o altă eră și nu-și mai aduce aminte de fluierul ciobanului.

O fi și aceasta o stare a omului, dar ascultarea cântecului fluierului nu se compară cu nimic altceva, pentru că acesta era dovedirea unui neam. Dar ce poate fi mai frumos decât doina care cântă despre ciobanul care și-a pierdut oile și apoi le-a găsit - Miorița, Dolca etc. Numai așa credem că oamenii simt că întreaga natură este împreună cu ei, că au un început și un sfârșit, ca fiecare ființă. Chiar și soarele are un proces de îmbătrânire, dar în Univers se nasc alte stele, care pot fi Soarele altora.

VINE IARNA...

Se apropie cu pași repezi Decembrie, prima lună de iarnă, bucuria copiilor. Încet, încet, se instalează frigul. Crengile copacilor se dezgolesc de frunze. Se aude tot mai rar ciripit de păsărele, al celor rămase, care nu și-au luat zborul spre țările calde. Câmpurile și-au pierdut verdele din vară și toamnă. Soarele e tot mai palid, pitulat după nori plumburii și grii.

Deasupra caselor plutesc fuioare de fum, semn că în sobe duduie focul. Pe crestele munților s-a așternut primul strat de zăpadă.

Nu mai este nicio îndoială, vine iarna, în ciclicitatea inerentă a anotimpurilor.

D. CONSTANTIN

ION C. DUȚĂ

VINE IARNA

*Vine Iarna! Las' să vină
Alba vremilor Crăiasă!
Să se-așeze în grădină
Și pe flori și peste casă!*

*Pentru mine poți veni
Și pe toate să le-atingi*

*Când ți-e vrerea de-a pofti
Dar pe suflet să nu-mi ningi!*

Tot ce ai, s-arunci cât vrei:

Flori de ger și flori de nea

*Peste crini, pe brebenei
Dar pe sufletul meu, ba!*

*Pune nea unde vrei tu,
Peste largul zării-albastre,*

*Dar pe sufletul meu nu!
Îl vreau pasăre spre astre,*

Smuls din ger, călcând văzduhul

Pur ca floarea de verbină

Ca să-l poată primi Duhul

Într-o oază de lumină!

O LECȚIE FOARTE BUNĂ

O femeie iese din casă și vede trei moșnegi cu barbă albă stând în fața casei. Nu-i cunoștea, dar văzându-i supărați, îi invită în casă să mănânce ceva.

- Soțul este acasă, întreabă ei?

- Nu, este ieșit.

- Atunci nu putem intra, replică ei.

Seara, când soțul se întoarce acasă, ea îi povestește despre cei trei moșnegi...

- Du-te și spune-le că am venit și pofteste-i înăuntru.

Femeia se duce și îi invită.

- Nu putem intra toți în casă, replică ei.

- Cum așa, întreabă ea?

Unul dintre moșnegi îi explică:

- Eu sunt BUNĂSTARE, el este SUCCES, iar celălalt este IUBIRE. Acum du-te și întreabă-l pe soțul tău care dintre noi să vină în casă.

Femeia intră în casă și îi spune soțului, care se bucură.

- Ce bine!!! În acest caz invită-l pe BUNĂSTARE, să ne umple casa cu bunăstare!

Soția nu a fost de acord.

- De ce să nu-l invităm pe SUCCES?

Nora îi asculta dintr-un colț al casei.

- N-ar fi mai bine să-l invităm pe IUBIRE? Casa noastră ar fi atunci plină de iubire, a sugerat nora.

- Hai să ne ghidăm după sfatul norei, îi zice soțul soției. Du-te afară și invită-l pe IUBIRE să ne fie oaspete.

Femeia iese afară și întreabă:

- Care dintre voi este IUBIRE? Pe el îl invităm să ne fie oaspete.

IUBIRE pornește înspre casă.

Odată cu el se pornesc în urma lui și ceilalți doi. Surprinsă, femeia întreabă:

- L-am invitat doar pe IUBIRE.

Cum de veniți și voi cu el?

Cei trei moșnegi replicară:

- Dacă l-ai fi invitat pe BUNĂSTARE sau pe SUCCES, ceilalți ar fi rămas pe loc, dar de vreme ce l-ai invitat pe IUBIRE, unde merge el mergem și noi. Unde este IUBIRE este și BUNĂSTARE și SUCCES!!!

C.D

*Auzită de la fostul Ambasador
ION FLOROIU, prieten al novăcenilor*

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.

Alina ȚICU, redactor

Cristian GRECOIU, redactor

Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

NOVĂCEANUL

Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia

Pre-press & print:

Tipografia
ProdCom

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI